

Soloudstillingen viser Jeannette Ehlers' utrolig brede repertoire. I et rum er en skov af høje udskårne stylter, der læner sig op ad en væg som sære lange ben. Jo mere erfaring, jo længere en stylte. Fotos: David Stjernholm

DE HISTORIER VI NORMALT IKKE FÅR ØJE PÅ

På Kunsthall Charlottenborg arbejder den dansk-caribiske kunstner Jeannette Ehlers i sin nye soloudstilling med oversete fortællinger fra den sorte diaspora. Healingen findes – hvis vi kan holde til, at den også rummer et mørke

Kunstkritik Ida Marie Hede

Det er nye tider på den danske kunstscene. På Kunsthall Charlottenborg kan man lige nu se to større udstillinger, der begge, med udgangspunkt i kunstnernes årelange praksisser, beskæftiger sig med de ødelæggende spor efter den globale kolonialisme. Dels den USA-baserede kunstgruppe New Red Orders fremragende *One of by Land, Two if by Sea*, et overflødigshorn af danske og internationale kunstnere, der arbejder med dekoloniale tematikker. Og dels omdrejningspunktet for denne anmeldelse, den dansk-caribiske kunstner Jeannette Ehlers ambitiøse og suggestive soloudstilling *Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms*. Jeg tør ikke tro, at en kunstinstitution ville have satset på begge udstillinger for bare fem år siden – før Black Lives Matter-protesterne, før en til stadighed mere global samtale om racisme og før en spirende skandinavisk bevidstgørelse om kolonitidens fortrængte overgreb. Men se nu, se nu.

Ehlers er en af de etablerede herboende kunstnere, der vitterligt i årevis har arbejdet med den globale sorte diaspora og konsekvenserne af kolonitiden i et kunstnerisk signaturtemperament, der pendulerer elegant mellem det aggressive og det sårbare. I den brede offentlighed er hun mest kendt for sammen med La Vaughn Belle at stå bag den ikoniske skulptur *I Am Queen Mary* af oprørslederen fra de tidligere danske Jomfruøer. Statuen bliver snart et permanent monument i bronze.

Soloudstillingen viser Ehlers' utroligt brede repertoire. Den samler stilsikkert tråde fra hele hendes oeuvre og synes overbevisende kurateret i sin markante enkelhed. En rød tråd er de mange referencer til lev-

liv og traditioner fra særligt Caribien, ofte realiseret gennem langvarige samarbejder. Første del af titlen – på dansk *tungens arkiv* – peger på, at det er de mundtlige, uautoriserede minoritetsfortællinger, de historier, vi ikke normalt får øje på, som Ehlers opdyrker i et utal af medier: film, foto, skulptur, installation, performance.

En af disse historier fortælles i et nyt værk, videoen *Moko is Future*, i højformat i udstillingens første rum. En karnevalsklædt, superfarvestrålende figur går på tårnhøje stylter i en vaklende, morsom dans rundt i Indre København, gennem de mennesketomme gader. Stylteperformeren kanaliserer en caribisk healerånd fra 1700-tallet, *Moko*

Jumbie, som de slavegjorte i hemmelighed dyrkede, da deres egne religioner var undertrykte af kolonimagterne. Man mærker Ehlers' påtrængende mellemværende med den københavnske arkitektur, hvis majestætiske bygninger er rejst med profitten fra den danske slavehandel. Og det er godt at se et værk, der direkte engagerer sig med det sted, vi befinder os. Hvor Queen Mary-skulpturen – også placeret i det kolonitidshjemsøgte København – er statisk og ophøjet, er Moko Jumbie en legesyg ånd, der på næsten fjollet vis vil heale byens grå grundsmerte. De to værker er søkende. Bedst er det, når den healerånd læner sig forpustet op ad en lygtepæl foran Det Kongelige Teater. Eller bliver til en sort silhuet mod solopgangen, som man næsten i kraft af hatten forveksler med en H.C. Andersen, frenetisk dansende til et futuristisk lydbillede. Jeg ser også et råb ud til den amerikanske billedkunstner Kara Walker, der er kendt for sine ikoniske racialiserede silhuetfigurer.

Ehlers' engagement med styltemagertraditionen føres videre i værket *Jumbie Tree: The Flesh of Tree. The Flesh of Skin*. En enkel installation, en skov af høje udskårne stylter, der læner sig op ad en væg som sære lange ben. Jo mere erfaring, jo længere en stylte. Det er berigende, at Ehlers ikke engagerer sig med de caribiske traditioner fra et kun mytologiskhistorisk perspektiv. Sådan som det indimellem kan virke, når herboende kunstnere har opholdt sig i nye kontekster og kun lige har nået at kradse i den fascinerende overflade. Nej, Ehlers graver dybt og er interesseret i sin samtid. Det er stylteperformer og indehaver af en stylteskole for børn og unge Glen 'Dragon' De Souza fra Trinidad, der har hjulpet med dette værk.

Generelt har Ehlers, for at levendegøre sine motiver, inddraget et stort netværk af både afroamerikanske kunstnerstemmer fra USA, Caribien og Jomfruøerne, der arbejder med samme problematikker som hun selv, samt blandt andet lokale, amerikanske og caribiske arbejdskollektiver.

Voldens berettigelse

I et særligt interessant rum sammenstiller Ehlers tre værker, der alle diskuterer, uden at give svar, hvordan vi reagerer på kolonial vold og opstand på tværs af tid og rum?

Først H.C. Andersens dramatiske tekst *Mulatten* fra 1840, som Ehlers før har iscenesat på Teater Får 302. Denne gang har hun valgt at materialisere en række sætninger som hvide, gotiske bogstaver, der gror ud fra væggen, tætte, kringledede og ulæselige. Næsten som svampe. I udstillingsfolderen kan man læse et uddrag fra stykket – en dialog mellem to slavegjorte mænd fra en plantage i 1800-tallets Martinique. De to har forskellige privilegier. Horatio har højere status end Palomé, og sidstnævnte vil overtale Horatio til at brænde plantagen ned. »I vil blive i denne aabne grav,« siger han lokkende til Horatio, som er gudfrygtig, bange for konsekvenserne.

I samme rum findes et stykke langt pakkepapir, ophængt skrøbeligt på væggen, med håndskrevne ord. Man skal også her anstrenge sig for at læse, men det er muligt. Teksten er en fiktiv samtale mellem rapperne Kendrick Lamar og den afdøde Tupac Shakur, en ganske rørende dialog om at være racialiseret sort mand i en voldelig hvid verden. Og et håb om at musikken kan heale, og fortiden udtrykkes igennem den.

Endelig kører et ultrakort klip på en tv-

Soloudstillingen viser Ehlers' utroligt brede repertoire. Den samler stilsikkert tråde fra hele hendes oeuvre og synes overbevisende kurateret i sin markante enkelhed

skærm på gulvet, billedet flakser, og vi hører Martin Luther Kings ord om, hvordan mennesker uden andel i et samfund ubevidst ønsker at ødelægge det.

Der er en kompleksitet på færde her. Nationalhelten H.C. Andersens overraskende engagement med de slavegjortes skæbne over for de to sorte amerikanske ikoners sårbare samtale om kolonialismens nedavede hjem søgelser. For hvad er det for en arv, vi er efterladt med? Hvordan påvirkes mennesker verden over socialt, helbreds-mæssigt, arbejdsmæssigt, økonomisk af kolonitidens dehumanisering?

Formelt er ordene gjort fysiske, så deres egenskaber slår én i møde. Udsagn i *oversized* og *undersized*. Luther Kings ord som et visuelt glimt. Både gotiske bogstaver – som ingen længere kan læse, og som derfor bliver et absurd billede – og pakkepapir, der er skrøbeligt, trods ordenes aktualitet. Skalaforhold er vendt rundt – noget forstørres, andet skrumpes, så vi lægger mærke til det. Jeg forstår værkerne som en anerkendelse af, at volden altid er til stede i samfundet, før den undertrykte selv udøver vold. Samtidig er volden som modsvar på undertrykkelse også altid til forhandling og dens berettigelse uafklaret. Og så er der musikken, fællesskabet, som Lamar fortæller om.

Værkerne åbner udstillingen op. Som i sine tidligste videoer, hvor hun arbejdede med at redigere sin egen ikkehvide krop ud, er Ehlers' en sammenklippende, redigerende kunstner. Hendes greb er at få os til at se det glemte. Hun sætter ulige former for materialer sammen, ændrer på deres skala og form, og eksponerer det, der førhen kun var skygger. Derfor er der også ofte en hektisk, narrativ 'klipper'-nerve i

Ehlers skønhedssøgende, sensuelt materielle værker. En uro. I soloudstillingen mærker man også en forhandling mellem yderpositioner, en særlig ehlersk form for rå, healende gestus. Man står i værkernes enkle, men aldrig blødsødne nærvær. Der er noget kompromisløst på færde, som et blik, der holder dig fast.

Det skyldes også værkernes tyngde på godt og ondt. Ehlers bruger tydelige symboler. *I am Queen Mary* er for eksempel rig på referencer til den sorte historie. Mary Thomas sidder i en flettet kurvestol, akkurat som Black Panther-lederen Huey P. Newton på et berømt foto. Det har fungeret perfekt i forhold til at nå en offentlighed. I *Archives in the Tongue* ser jeg også en kunst, der ønsker at tale bredt. En kunst, der har rigtigt meget at sige, og som her i Danmark ikke har haft mange ældre slægtsskaber at søge støtte fra. I et flertal af værker er der ikke meget, der får lov at stå uden mening. *In the Time of Ongoing War, Can We Flee into Each Other?* består for eksempel af to store, forførende fotostater på hver sin væg. Her ser man på den ene side en åben hånd, på den anden side en knyttet i et dystert, vådt skovunivers. Jeg læser i udstillingsfolderen, at de to motiver refererer til *maron*, ordet for bortløben slave i det tidligere Dansk Vestindien, og det frirum, skoven giver den, der vælger modstand gennem flugt. Med nysgerighed over for værkets idé er det blot min pointe, at hvert element rummer betydning. Og det kan måske virke overforklarende eller banalt. Men ofte turnerer Ehlers denne symboltyngde med bevidst hånd. Grebet giver en kunst med en fed kontur, der lykkes i kraft af sin tekniske præcision, sine uudgrundelige sammenstød mellem det rå

og det altid sorgfulde, og ikke mindst sin distinkte, messende materialitet.

Håret er din healing

Som for eksempel i udstillingens meget stoflige værker, hvor hår er motivet. Hår er alle tiders symbolbeholder, og for eksempel har afroen stærk betydning som frisættende i den sorte modkultur. Fletningen har en dobbeltbetydning som grum pisk. Fletningen i sig selv tager tid at lave, findes i feminine rum, hvor der fortælles historier. I værket *Secret Pathways to Freedom* hænger en kaskade af flettet, farvestrålende syntetisk hår tungt på væggen. Man har lyst til at gå på opdagelse i håret med det legende overskud, for her gemmer små yndefulde *charms* sig, men værket rummer også en stærk autoritet. Fraværet af kroppe er uro-vækkende.

I installationen *Coil: The Sensuous Way of Knowing* er en film hængt op som en altertavle. Her får en kvinde flettet *cornrows* i sit hår, mens en (lidt for) lav voiceover hvisker om brugen af fletningerne til for eksempel at gemme hemmelige beskeder. Som alterfigurer findes to synkronerækker af smartphones, der hver især viser nyhedsklip fra YouTube om opstande verden over – fra protester for Mozambiques selvstændighed i 1975 til politivold i Rodney King-sagen i USA i 1991. Her er Ehlers tættest på det dokumentaristiske, samtidspolitiske, i sig selv en interessant vej at gå. Selv om jeg forstår koblingen mellem de to politiske rum, hårets og kampens, synes de ikke at gnide sig så dynamisk op ad hinanden som i de andre værker.

Endelig er der det supertakile værk *We're Magic. We're Real #3*, som er kollektivt pro-

duceret af blandt andet afrikanske frisører, og som stadig blafrer bag mine lukkede øjnelåg. Sorte og brune piskfletninger hænger som dekorative reb i et stort rum. Fra loftet slanger de sig ned over gulvet, og ender alle i de samme gustensskønne plastikspande med sort vand som suget derned af kolonialismens malstrøm. Bor de nu i kolonialismens plastikhverdag, det efterliv, vi alle eksisterer sammen i, præget af stress og dårligdomme? Værket er ulækkert og skønt på en gang. Alle hårets nuancer ender i de samme spande og synes at sige, at healingen også er beskidt. Hvordan kan den være andet, når vi er ført sammen i en verden, der er bygget på overgreb? Ikke desto mindre insisterer værket på dette fællesskab.

Generelt er det en oplevelse at mærke Ehlers klippe nye historier til, åbne for nye kontekster. Jeg bliver særligt berørt af Ehlers' trang til at heale sårene – gennem samarbejder, intimitet, fletningslanger, ja, *Moko Jumbie*. For jeg mærker, hvor meget værkerne anstrenger sig for at nå dertil for at kunne sige – vi skaber solidaritet, vi er sammen, se, hvor myndige vi er! – og så er det alligevel så hårdt at stå i, så smertefuldt at gå igennem, for volden, også som opstand, er en fundamental klangbund. Så er healingen alligevel mørk, både samlende og konfronterende. Og på den måde er værkerne faktisk mindre sikre i deres betydninger, end de sprogliggøres som, mere søgende.

kultur@information.dk

Jeannette Ehlers: 'Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms'. Kunsthall Charlottenborg. Indtil den 7. august 2022